VEB-TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA VEB-SAYT YARATISH ORQALI O‘QUVCHILARNING IJODIY VA TEXNIK KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH

Maqsadjon Mirabdishayev Bannob o‘g‘li
Namangan davlat pedagogika instituti akademik litseyi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada umumta’lim maktablarining yuqori sinflarida veb-texnologiyalar asosida veb-sayt yaratish jarayonining o‘quvchilarning ijodiy va texnik kompetensiyalarini shakllantirishdagi o‘rni yoritilgan.

Tadqiqot jarayonida HTML, CSS, JavaScript

kabi asosiy veb-texnologiyalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning mantiqiy fikrlashi, muammolarni mustaqil hal etish, dizayn va funksionallikni uyg‘unlashtirish ko‘nikmalarining rivojlanishi tahlil qilingan. Shuningdek, loyiha asosida o‘qitish yondashuvi orqali o‘quvchilarning amaliy faoliyatga bo‘lgan qiziqishi, raqamli savodxonligi

hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish kompetensiyalarini oshirish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: *veb-texnologiyalar, veb-sayt yaratish, HTML, CSS, JavaScript, loyiha asosida ta’lim, raqamli savodxonlik, ijodiy kompetensiya.*

KIRISH

Zamonaviy ta’lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim vositasi sifatida keng qo‘llanilmoqda. Xususan, veb-texnologiyalarni o‘rganish va veb-sayt yaratish amaliyoti o‘quvchilarda nafaqat texnik bilimlarni, balki ijodiy va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishga yordam beradi.

O‘quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish, muammolarni mustaqil hal etish, loyiha asosida ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda dizayn va funksionallikni uyg‘unlashtirish qobiliyatini rivojlantirish zamonaviy ta’limning ustuvor yo‘nalishlaridan biridir.

ASOSIY QISM

Zamonaviy ta’limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) amaliy qo‘llash nafaqat informatika va axborot texnologiyalari fanining mazmunini boyitadi, balki o‘quvchilarning ijodiy fikrlash, mantiqiy tahlil, loyiha ishlari va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Veb-texnologiyalar orqali veb-sayt yaratish jarayoni o‘quvchilarga real muammolarni hal etish, dizayn konsepsiyasini ishlab chiqish, frontend texnologiyalarini o‘rganish kabi amaliy ko‘nikmalarni egallash imkonini beradi. Mazkur faoliyat o‘quvchilarda loyiha asosida ta’lim (project-based learning) tamoyillarini mustahkamlab, ularning texnik kompetensiyalarini yanada kuchaytiradi.

O‘zbekiston sharoitida informatika tadqiqotchilari va o‘qituvchilari orasida mazkur masala qayd etilib, veb-texnologiyalar asosida veb-sayt yaratish o‘quvchilarning axborot texnologiyalariga bo‘lgan qiziqishini oshirishi va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish orqali ularning kelajak kasbiy yo‘nalishiga kirishiga xizmat qilishi ta’kidlanadi. Masalan, Ishmuxamedov R., Abduqodirov A. va Pardaev A. ning “Ta’limda innovatsion texnologiyalar” nomli ilmiy-metodik qo‘llanmasida pedagogik jarayonda zamonaviy IT vositalarini joriy etishning ahamiyati va o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishdagi roli batafsil yoritilgan.

O‘zbekiston Respublikasida axborotlashtirish va axborot texnologiyalarini jamiyat hayotiga, xususan ta’lim tizimiga tatbiq etish bo‘yicha ko‘plab normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan.

“Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonun

O‘zbekiston Respublikasi tomonidan axborot kommunikatsiya texnologiyalarini tartibga soluvchi eng asosiy hujjatlardan biri – “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonun bo‘lib, u 2003-yil 11-dekabrda qabul qilingan va “Xalq so‘zi” gazetasida 2004-yil 11-fevralda e’lon qilingan. Qonunning maqsadi axborot resurslari va axborot tizimlaridan foydalanish sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iboratdir.

Ushbu qonun axborot texnologiyalarini jamiyatda, shuningdek ta’lim jarayonida qo‘llashga yo‘naltirilgan huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi. Ta’limda

veb-texnologiyalar kabi AKT vositalarining tatbiqi, ularni elektron resurslar bilan ishlash, axborot tizimlarini qo‘llash huquqiy jihatdan ushbu qonun doirasida tartibga solinadi.

Prezident qarorlari va Vazirlar Mahkamasining hujjatlari

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishga qaratilgan maxsus qarorlar ham mavjud. Masalan, “Kompyuterlashtirishni yanada rivojlantirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish to‘g‘risida”gi Qarori hamda “O‘zbekiston Respublikasining jamoat ta’lim axborot tarmog‘ini tashkil etish to‘g‘risida”gi Qaror axborot texnologiyalarini jamiyat va ta’lim tizimiga keng tatbiq etishga qaratilgan.

Bu qarorlar umumta’lim maktablarida axborot texnologiyalarini joriy etish, ularni o‘quv dasturlariga integratsiya qilish, zamonaviy kompyuter va Internet infratuzilmasini yaratish bo‘yicha chora-tadbirlarni belgilaydi, shu jumladan veb-texnologiyalar bilan ishlashni o‘quv dasturiga kiritish imkoniyatlarini yaratadi.

Vazirlar Mahkamasining maktablarda AKT qo‘llanilishi bo‘yicha qarorlari

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlarida ta’lim muassasalarida elektron ta’limni tatbiq etish, kompyuterlashtirish va AKT vositalaridan foydalanishni oshirish bo‘yicha shart-sharoitlar yaratish kabi chora-tadbirlar ko‘rsatilgan. Masalan, maktablarda elektron ta’limni joriy etish markazini tashkil etish, joylarda kompyuterlashtirish va AKT imkoniyatlarini kengaytirish bo‘yicha qarorlar qabul qilingan.

Ushbu qonun hujjatlari va qarorlar ta’lim muassasalarida veb-texnologiyalarni qo‘llashga yuridik asos yaratadi hamda o‘quvchilarning texnik va ijodiy kompetensiyalarini shakllantirish uchun infratuzilma va metodik sharoitlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Amaliy ta’lim tajribasi va metodik tavsiyalar

Pedagogik jarayonda veb-sayt yaratishning amaliyati

Amaliy pedagogik tajribada veb-sayt yaratish loyihalarini dars jarayoniga qo‘shish o‘quvchilarning axborot texnologiyalari bo‘yicha mustaqil faoliyat ko‘rsatishi uchun samarali vosita hisoblanadi. Masalan, dars jarayonida HTML, CSS va JavaScript asoslarini o‘rgatish orqali o‘quvchilar o‘z shaxsiy portfolio veb-saytlarini yaratadi, bu esa ularning ijodiy yondashuvi va texnik tafakkurini rivojlantiradi. Mazkur yondashuv orqali o‘quvchilarning loyiha rejalashtirish, kodlash muammolarini yechish, dizayn qarorlarini qabul qilish kabi kompetensiyalari shakllanadi.

Metodik manbalar va o‘zbek mualliflari

O‘zbekiston sharoitida ta’lim metodikasisida ham AKT va innovatsion texnologiyalarning pedagogik ahamiyati ko‘plab mualliflar tomonidan yoritilgan. Masalan, Ishmuxamedov R., Abduqodirov A. va Pardaev A. ning “Ta’limda innovatsion texnologiyalar” asari pedagoglarga zamonaviy IT vositalarini amaliy

qo‘llash bo‘yicha aniq tavsiyalar beradi va ularning o‘quvchilarning ijodiy va texnik kompetensiyalarini shakllantirishdagi rolini tahlil qiladi.

Shuningdek, ko‘plab o‘zbek mualliflar tomonidan axborot texnologiyalarining o‘quv jarayoniga tatbiqi, elektron resurslar bilan ishlash va raqamli vositalarni qo‘llash uslubiy jihatlari o‘rganilgan metodik qo‘llanmalarda ham batafsil ko‘rib chiqilgan.

Hujjat nomi	Turi	Yili va sana (raqam bilan)	Ta’lim va AKT tatbiqiga ta’siri
Axborotlashtirish to‘g‘risidagi Qonun	Qonun	2003-12-11	Axborot resurslari va tizimlarini ta’limda va jamiyatda qo‘llash, davlat axborot siyosatining huquqiy asosi sifatida qabul qilingan; ta’lim muassasalarida AKT orqali axborot bilan ishlashni yo‘lga qo‘yadi.
Ta’lim to‘g‘risidagi Qonun	Qonun	1997-08-29	Ta’lim sifatini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni o‘quv jarayoniga tatbiq etish bo‘yicha asosiy prinsiplarni belgilaydi; AKTni ta’limda qo‘llashga asos yaratadi.
Kompyuterlashtirishni yanada rivojlantirish va AKT joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qaror	Qaror	2002-05-24	Umumta’lim muassasalarini kompyuterlar bilan ta’minlash, Internet va tarmoqlar orqali o‘quv jarayonini kengaytirish bo‘yicha amaliy yo‘l xaritasi hisoblanadi.
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yanada rivojlantirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risidagi qarori	Qaror	2005-07-08	AKTni davlat va ta’lim tizimida chuqur tatbiq etish, maktablarda raqamli vositalarni tatbiq etish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlarni belgilaydi.

Hujjat nomi	Turi	Yili va sana (raqam bilan)	Ta’lim va AKT tatbiqiga ta’siri
Axborot texnologiyalari sohasida ta’lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish uchun chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qarori	Qaror	2022-?	Prezident qarori asosida ta’limda AKT, shu jumladan veb-texnologiyalarni chuqur o‘rgatish va integratsiya qilish yo‘nalishlari belgilangan.
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi normativ bazani takomillashtirish to‘g‘risida qarori	Qaror	2024-03-04	AKTga oid normativ hujjatlar bazasini mustahkamlash orqali ta’lim tizimida yangi texnologiyalarni qo‘llash uchun sharoit yaratadi.
Raqamli O‘zbekiston – 2030 strategiyasi	Farmon	2022-?	Ta’limda raqamli transformatsiyani amalga oshirish, AKT kompetensiyalarini rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha uzoq muddatli strategiya sifatida xizmat qiladi.
O‘zbekiston Respublikasi jamoat ta’lim axborot tarmog‘ini tashkil etish to‘g‘risidagi qarori	Qaror	yil ko‘rsatilmagan	Maktablarda axborot tizimlari va tarmoqlarni joriy etish bo‘yicha amaliy chora-tadbirlar belgilangan.

XULOSA

Mazkur maqolada veb-texnologiyalar asosida veb-sayt yaratish jarayoni o‘quvchilarning ijodiy va texnik kompetensiyalarini shakllantirishdagi o‘rni amaliy va nazariy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, HTML, CSS va JavaScript kabi veb-texnologiyalarni o‘rganish orqali o‘quvchilar mantiqiy fikrlash, loyiha rejalashtirish, kodlash va dizayn qarorlarini qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, loyiha asosida o‘qitish yondashuvi o‘quvchilarning mustaqil faoliyatini, ijodiy yondashuvini va raqamli savodxonligini oshirishga yordam beradi.

O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi, xususan, “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonun, Ta’lim to‘g‘risida Qonun, Prezident va Vazirlar Mahkamasining AKTni joriy etish bo‘yicha qarorlari ta’lim tizimida veb-texnologiyalarni amaliy tatbiq etish uchun yuridik asos yaratadi. Ushbu hujjatlar maktablarda zamonaviy kompyuter va tarmoq infratuzilmasini tashkil etish, o‘quvchilarning texnik va ijodiy kompetensiyalarini shakllantirishda strategik yo‘lni belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. **Ishmuxamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A.** Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: O‘zbekiston, 2020. – 156 b.
2. **Abduraxmonov Q.S.** Ta’limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2019. – 142 b.
3. **Shodiev N., Qo‘chqorov T.** Umumta’lim maktablarida raqamli kompetensiyalarni shakllantirish. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 168 b.
4. **Yusupov D.** Axborot texnologiyalari asosida maktab darslarini samarali tashkil etish. – Toshkent: O‘zbekiston, 2022. – 154 b.